

Täysistunto

Torstai 27.10.2016 klo 16.00—20.13

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi aikuiskoulutustuesta annetun lain, Koulutusrahastosta annetun lain ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 153/2016 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 6/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 6/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

18.48 **Tarja Filatov sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on siis lakiehdotus, joka muuttaisi aikuiskoulutustukea, Koulutusrahasto-lakia ja työttömyysetuuksien rahoituslakia, ja tämä nyt on taas osa sitä kilpailukyky sopimuksen sopimuspuolta, jos näin voisi sanoa.

Valiokunta piti tätä esitystä kannatettavana, vaikka esittikin siihen muutamia kriittisiä huomioita. Hyväna valiokunta piti sitä, että näissä uusissa säännöksissä tuodaan myös ulkomaantyö mukaan siihen laskettuun työssäoloaikaan, mikä on tämän aikuiskoulutustuen edellytyksenä. Eli kyse on siitä, että jos työtä on tehty Euroopan unionin jäsenvaltiossa, Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa tai Sveitsissä, niin jatkossa tämäkin työ lasketaan ikään kuin työssäoloeseen aikuiskoulutustuen suhteen. Tämä on ehdottomasti hyvä asia.

Mutta tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan vähennettäväksi aikuiskoulutuksen määrää ja kestoja, molempia. Sen lisäksi aikuiskoulutustuen rahoitusjärjestelmää uudistetaan siten, että palkansaajan aikuiskoulutustuesta poistetaan kokonaan valtionrahoitusosuus ja tuki rahoitetaan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta. Sen sijaan yrittäjien aikuiskoulutustuki säilyy edelleen valtion rahoittamana. Valiokunta totesi tästä kokonaisuudesta, että esitetyt muutokset ovat parempi vaihtoehto kuin se, mikä on ollut hallituksen aikaisemmissa suunnitelmissa — silloin ajateltiin, että säästötoimena tämä koko aikuiskoulutustuki olisi muutettu lainaksi. Valiokunta tuumi, että esitetyistä muutoksista ja näistä säästöistä huolimatta aikuiskoulutustuki tarjoaa edelleen palkansaajalle kohtuullisen opiskelunaikaisen taloudellisen tuen. Tuki on nimenomaan työelämään siirtyneille kannustin kehittää omaa osaamistaan, ennen muuta siksi, että työ- ja elinkeinoelämän muut tarpeet muuttuvat jatkuvasti. Tuki myös parantaa ihmisten työllistymistä ja jatkotyöllistymisen mahdollisuuksia. Kun on arvioitu sitä, mikä aikuiskoulutustuen merkitys on, niin itse asiassa Koulutusrahaston teettämän tutkimuksen mukaan niistä ihmisistä, jotka ovat käyttäneet aikuiskou-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2016 vp

lutustukea, 96 prosenttia koki, että tuki on melko tärkeä tai erittäin tärkeä opiskelun mahdollistava tekijä. Samalla tavalla ajattelivat myös työnantajat, joiden työntekijät olivat käyttäneet tukea: heistä 93 prosenttia oli samaa mieltä, että tuki on tärkeä tai melko tärkeä.

Valiokunta kiinnitti huomiota tasa-arvovaliokuntana siihen, että tässä esityksessä ei ollut tehty sinänsä sukupuolivaikutusten arviointeja, mutta on selvää — tilastot osoittavat sen — että aikuiskoulutustukea käyttävät enemmän naiset kuin miehet. Sen käyttö on kasvanut viime aikoina voimakkaasti, ja naisten käyttö on kasvanut enemmän kuin miesten käyttö. Kun arvioidaan vuoden 2015 tuen käyttäjiä, jolloin heitä oli 20 000, niin heistä 15 000 oli naisia ja 5 000 oli miehiä. Valiokunnan keskusteluissa nousi esiin se, että kun tehdään sukupuolivaikutusten arviointeja, niin ei pitäisi miettiä pelkästään sitä, mitkä ovat lain vaikutukset heihin, jotka ovat enemmistöikäisiä, vaan pohtia myös niitä syitä, mistä johtuu se, että toinen sukupuoli käyttää vähemmän jotakin etuutta tai tukea, ja tämä pitäisi jatkossa ottaa myös näissä arvioinneissa huomioon — sitä ei itse asiassa ihan mietintöön asti kirjattu, mutta uskon, että tästä olemme yhtä mieltä.

Valiokunta sen sijaan kiinnitti huomiota siihen, että aikuiskoulutustuella opiskelee vähemmän niitä ihmisiä, joiden kouluttautumisen tarve itse asiassa on kaikkein suurin, eli esimerkiksi pelkän perusopetuksen varassa olevien osuus tuen käyttäjistä on vain 4 prosenttia. Totesimme, että myös yrittäjien osuus on vähäinen, se on 0,5 prosenttia. Valiokunta piti tärkeänä, että näitä molempia ryhmiä kannustettaisiin enemmän koulutuksen piiriin.

Valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että aikuisten osaamisen vahvistamista tapahtuu paitsi tällä aikuisopintotuella myös erilaisilla muilla omaehtoisen koulutuksen reiteillä sekä tietenkin esimerkiksi opintotuella ja sen lisäksi myös työvoimahallinnon rahoittamalla työvoimakoulutuksella tai sitten työnantajien rahoittamalla henkilöstökoulutuksella. Valiokunta piti tärkeänä sitä, että työelämään siirtyneitä ihmisiä motivoidaan ja kannustetaan osaamisen päivittämiseen ja tarvittaessa myös uuden ammatin opiskelemiseen ja hankkimiseen ja että yhteiskunta turvaa siihen mahdollisuuden, koska esimerkiksi teknologian lisääntyvä käyttö edellyttää ammateissa uusien taitojen ja tietojen omaksumista ja elinikäisen oppimisen periaate on arvokas keino meidän työelämän rakennemuutoksen hallinnassa ja hillinnässä.

Valiokunta piti hyödyllisenä sitä, että Suomessa muodostettaisiin kokonaiskäsitys aikuiskoulutuksen tilasta, sen erilaisista vaihtoehdoista ja kehittämisen tarpeista, ja korosti sitä, että meneillään olevien koulutusta koskevien uudistusten vaikutuksista pitäisi tehdä kokonaisvaltainen selvitys — ei siten, että arvioidaan vain yhtä uudistusta vaan että arvioidaisiin näitä kaikkia koulutukseen ja opintotukijärjestelmiin, kouluttautumisyjärjestelmiin liittyvien tukien muutoksia ja niiden vaikutuksia mahdollisuuteen kouluttautua ja Suomen osaamispohjan tulevaisuuteen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja edustaja Kontula.

Anteeksi, puhemies, vielä: valiokunta oli muutoin yksimielinen, mutta mietintöön sisältyi yksi vastalause.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Hyvä. — Edustaja Kontula.

18.54 **Anna Kontula vas:** No niin, arvoisa puhemies, asiasta puheen ollen: Esityksessä heikennetään työssä käyvän väestön opiskelumahdollisuuksia sekä rajaamalla opintokuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2016 vp

kausien, vapaiden kuukausien, määrää, että myös laskemalla tuen tasoa. Suunta on ehdottomasti väärä, kun on tiedossa, että opiskelu työuran kaikissa vaiheissa on normalisoitumassa ja elinikäinen oppiminen on tulevaisuudessa pikemminkin lisääntymässä merkittävästi kuin häviämässä. Suomen kansallinen menestys vaatii ihmisten kannustamista opiskeluun elämän eri vaiheissa. Koulutusta tarvitaan enemmän kuin koskaan, ja toisaalta digitalisaation ansiosta meillä on siihen enemmän mahdollisuuksia kuin koskaan. Siksi esitin tämän lakiesityksen hylkäystä.

Tosiasia on, että yksikään maailmanhistorian kansantalous ei ikinä ole romahtanut siihen, että ihmisiä olisi koulutettu liikaa. Sen sijaan monen talousvaikeudet johtuvat siitä, että ihmiset ovat saaneet opiskella liian vähän. On hyvä muistaa, että kaikki opiskelu kasvattaa meidän yhteistä kansallista pääomaamme, sitä pääomaa, joka meidän menestyksemme kannalta on kaikkein tärkeintä.

18.55 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Olen ylipäänsä koulutuksen ystävä mutta liiallisen koulutuksen ja ylikoulutuksen ystävä en suorastaan ole. Määrä ei korvaa laatua koulutuksessakaan. Oppositio on täällä salissa kauhistellut pienimpiäkin koulutusleikkauksia, vaikka varmasti koulutusjärjestelmässämme olisi järjeistämisen sijaa. 15 vuotta meillä on tohtoreiden työttömyys yhtäjaksoisesti kasvanut, eikä esimerkiksi sellaiseen ole maallamme varaa. Se on esimerkki mainitsemastani ylikoulutuksesta.

Mutta tässä esityksessä hallitus on lähtenyt siitä, että yhteiskunnassa on oikein tukea myös aikuisten opiskelua, erityisesti työllistämisen kannalta, ja valiokunnan lähestyminen asiassa on mielestäni ollut hyvin rakentavaa. Sen sijaan, että pidettäisiin koulutusta kaiken ratkaisevana poppakonstina, kehottaisinkin katsomaan näitä muutoksia enemmänkin mahdollisuutena — koulutuksen perustarkoitus on valmentaa työelämään. Tämä henki on havaittavissa mielestäni myös valiokunnan mietinnössä, mitä pidän hyvänä asiana.

18.56 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! Me vihreät olemme tämän lakiesityksen kannalla kolmesta syystä. Ensinnäkin tämä on osa nyt sitä kuuluisaa kilpailukykysovimusta, jota kunnioitamme. Toinen syy on se, että tällä nyt esillä olevalla esityksellä saatiin torpattua hallituksen alkuperäinen todella huono esitys, jolla aikuiskoulutustuki olisi muuttunut lainamuotoiseksi. Kolmas syy on se, että nyt, kun jälleen se on vahvasti tukimuotoinen, muutokset ovat sen verran pieniä, että niiden kanssa pystyy elämään.

Haasteitakin on. Tässä kävi jo ilmi se, että eräs erityinen haaste on se, että nyt tukea käyttävät todellakin eniten ne, jotka sitä vähiten tarvitsevat, ja vähiten ne, jotka sitä todennäköisesti eniten tarvitsevat. Vähiten sitä käyttävät yrittäjät, vain 0,5 prosenttia, ja peruskoulun käyneet, vain 4 prosenttia, kun suurin osa tuen käyttäjistä on korkeakoulutettuja tai ainakin ammattiin koulutuksen saaneita.

Kun tiedämme tulevaisuuden — muuttuva ja pirstaloituva työelämä vaatii meiltä yhä uudenlaista oppimista — se iso kysymys on se, miten saamme turvattua monimuotoisen itsensä kehittämisen ja elämän mittaisen oppimisen. Työvoimakoulutus, henkilöstökoulutus ovat yksi ratkaisu, mutta myös aikuiskoulutustuen suosio, joka on kasvanut tasaisesti vuodesta 2010 asti, on selkeä osoitus siitä, että sitä jatkossakin tarvitaan vähintään yhtä paljon kuin tähän asti.

18.58 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Kun äsken puhuin valiokunnan puheenjohtajana, niin nyt haluan sanoa muutaman sanan sosialidemokraattien näkökulmasta. Niin kuin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2016 vp

sanoin aikaisemmassa keskustelussa, silloin kun tehdään joku sopimus, niin meillä on tapana tukea kaikkia niitä esityksiä, jotka siihen kokonaisuuteen kuuluvat, olivat ne sitten mukavia tai ikäviä. Tämä kyllä kuuluu sinänsä ikäviin esityksiin, jos me mietimme sitä nopeaa rakennemuutosta, joka yhteiskunnassa on: meillä kuolee satoja työpaikkoja yhden päivän aikana ja syntyy uusille aloille satoja työpaikkoja jo yhden päivän aikana. Tämä kertoo siitä kiihtyvistä muutoksesta, mikä meillä on. Jos mietimme tätä koko ketjua, jossa aikuiskoulutus ja aikuiskoulutustuki on yksi kouluttautumisen mahdollisuus, niin se jos joku on ennaltaehkäisyä työttömyyden näkökulmasta, koska se lähtee siitä, että ihminen on töissä, tunnistaa, että hän tarvitsee joitakin uusia elementtejä, jotta voi työsssänsä selvitä tai vaikkapa saada uuden pätevyyden — jos vaikka me olemme täällä muuttaneet pätevyyttä joissakin julkisissa tehtävissä — eli haluaa kouluttautua siihen, jotta voi työpaikkansa säilyttää. Jos katsoo niitä tuloksia, mitä tässä on, niin tämän kokonaisuuden ehdoton hyöty on se, että sitä kautta kouluttaudutaan niille aloille, joilla meillä on työvoimasta pulaa, esimerkiksi terveyden- ja sairaanhoitotyön puolelle ja sitten sosiaalityön puolelle. Lisäksi voisi sanoa, että opetusala on toinen sellainen sektori, jolla ammattitaitoisesta työvoimasta aina joskus on pulaa — ei tällä hetkellä niin voimakkaasti. Eli tämä vastaa osaltansa myös työvoiman saatavuusvaikeuksiin.

Ongelmallista on se, että tätä tukea leikataan kestoltansa, koska useimmiten juuri meidän järjestelmiemme ongelma on se, että jos pitää hankkia ihan kokonaan uusi ammatti, olipa sitten kyse vaikka työvoimapolitiittisesta koulutusta, niin tuo tukijakso ei riitä siihen. Se riittää siihen, että täydennetään palasia, mutta ei saada sitä ammattitutkintoa, ja sen vuoksi ehkä ongelmallisin kysymys on se, että kesto lyhenee.

19.00 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Ihmettelen kovasti, ymmärsinkö väärin vai tuliko joku virhelause, jos vihreät toteavat, että perustelu sille, että tämä on hyvä heikennys, on se, että eniten sitä tukea käyttävät ne, jotka vähiten tarvitsevat. Samalla perusteellahan voisi perustella myös yliopistoleikkauksia, koska myös siinä käyttäjät ovat ensisijaisesti verraten korkeasti koulutettuja ihmisiä. Ja jos se, mikä on olemassa oleva koulutusaste, on määritelmä sille, kuka koulutusta tarvitsee, niin silloin ei ole mitään syytä kouluttaa ihmisiä yliopistoissa sen enempää. Minä en ajattele näin, ja se kokemus, mikä minulla on työelämästä, ei tue tätä ajatusta.

Meillä on tällä hetkellä työelämässä sellainen tilanne, että erityisesti minun ikäisissäni ja vanhemmissa ikäluokissa alkaa olla aika isoja osaamisvajeita suhteessa siihen, kuinka nopeasti työelämä muuttuu. Me olemme ehkä ensimmäistä kertaa historiallisesti sellaisessa tilanteessa, jossa nuoret työpaikoille tulevat osaavat monia sellaisia taitoja, joita pitkään alalla olleet eivät osaa, liittyen digitalisaatioon, koneiden käyttöön, koko tähän verkkomaailmaan. Tällä on monia psykologisia vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin, toimintakykyyn ja työpaikkojen sisäisiin suhteisiin, plus että siellä on valtava tarve uudelleen-, jatko- ja täydennyskouluttautumiselle.

Lisäksi monet sellaiset henkilöt, jotka tätä koulutustukea ovat käyttäneet, ovat sellaisia ihmisiä, jotka ovat täydentäneet opintojaan, esimerkiksi niin, että töihin on menty, kun gradu on vielä tekemättä, vaikka muuten onkin tutkinto valmis, ja sitten ollaan ne viimeiset opiskelurauhakuukaudet saatu sillä opintovapaalla ja tutkinto sillä lailla suoritettua.

Edelleen olen sitä mieltä, että turhaa opiskelua ei ole.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2016 vp

19.02 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! On aivan oikein pohtia sitä, miksi he, jotka tarvitsisivat eniten koulutusta, eivät siihen hakeudu. Kyse on siitä, miten palveluita saadaan tarjottua ihmisille ja miten heitä saadaan motivoitua niihin, miten mahdollinen syrjäytymiskehityskin saataisiin katkaistua. Ei se taikatempuilla tapahdu. Maalaisjärjellä ajatellen sellainen koulutus motivoi, jonka kautta voi työllistyä ja saada palkkatuloja — ei koulutusta koulutuksen vuoksi vaan työelämään pääsemisen vuoksi. Niin tässä koulutuksessa kuin muussakin koulutuksessa tulee välttää tyhjäkäyntiä ja sellaista koulutusta, joka ei johda työllistymiseen tai palkkatulojen saamiseen.

On myös syytä huomioida työssäoppiminen ja hiljaisen tiedon siirtäminen uusille alaa opiskelulle. Ei se koulussa siirry, se käytännön osaaminen työelämästä, kyllä siihen tarvitaan harjoittelua työelämässä ja kenties oppisopimuksen tyyppisiä järjestelyjä.

19.03 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa puhemies! Ettei jää väärinkäsitystä vihreiden linjasta, toistan uudelleen, että on kolme syytä, joiden takia meidän on helppo olla tämän esityksen takana: Ensimmäinen syy on kilpailukykysojimus, ja tämä lakipaketti on osa sitä. Toinen syy on se, että tällä esityksellä saatiin torpattua hallituksen alkuperäinen, vielä paljon huonompi esitys, jolla aikuiskoulutustuki olisi muuttunut lainamuotoiseksi. Ja se kolmas syy on se, että vaikka muutokset ovat kielteisiä, ne ovat sen verran pieniä, että niiden kanssa pystyy elämään.

Sen sijaan näen haastetta siinä, että ne, jotka tätä eniten tarvitsevat, jotka ovat siis vähiten koulutettuja tällä hetkellä, käyttävät kaikkein vähiten tätä koulutusmuotoa. Tulevaisuuden haaste on ilman muuta se, millä saisimme myös vain peruskoulun käyneet ja yrittäjät hyödyntämään tätä vaihtoehtoa. Ja kannatan myös kaikkia muita koulutusmuotoja, joilla saamme ammattitaitoa kasvatettua ja kehitettyä työtehtävien vaatimalle tasolle.

19.04 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Kommentoisin vielä edustaja Mäkelälle.

Opiskelun ensisijainen tarkoitus ei ole valmistaa ihmistä työelämään vaan valmistaa ihmistä elämään. Sitä, mikä hänen työuransa sitten tulee olemaan, on hirvittävän vaikea arvioida etukäteen. Tohtorien työttömyys ei ole suinkaan osoitus liiakoulutuksesta sen enempiä kuin metallimiesten työttömyys osoitus liiasta ammattikoulutuksesta tässä maassa — erityisesti sen takia, että tohtorien työttömyys on tällä hetkellä 4 prosenttia ja työttömyysjaksot verraten lyhyitä.

Meillä on aika paljon varoittavia esimerkkejä siitä, mihin liika työelämäorientaatio koulutuksen suunnittelussa johtaa. Koulutuksen suunnittelu tehdään niin paljon etuajassa, että meidän järjestelmillämme ei ole kykyä ennakoida sitä, mitkä ovat ne oppisisällöt, jotka ovat jollakin lailla relevantteja sen tulevaisuuden työelämän kannalta. Tämän takia silloin, kun ollaan keskitytty liikaa työelämän tarpeisiin, ollaan varsin usein menty harhaan, koulutettu tietyille alalle eksakteja ammattipätevyyksiä enemmän kuin mitä tältä alalta sitten siinä vaiheessa löytyy työpaikkoja, kun niitä ihmisiä lopulta sieltä koulusta valmistuu.

Toisaalta me tiedämme, että kaikkein suurimmat, yhteiskunnallisesti merkittävät keksinnöt ovat yleensä syntyneet vahingossa, silloin kun joku ihminen on ollut suunnittelematta väärässä paikassa, tekemässä väriä asioita. Meidän koulutuksemme suurimmat saavutukset evoluutioteoriasta lähtien ovat syntyneet sattumalta. Ja jos tälle sattumalle, jos etsinnälle, jos opiskelulle ilman eksaktia, lukkoon lyötyä päämäärää ei jätetä tilaa, niin me menetämme nämä mahdollisuudet näihin sattumiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2016 vp

19.07 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä siihen, mitä edustaja Kontula sanoi siitä, että me koulutamme ihmisiä kyllä enemmän elämää varten kuin kilpailukykyä tai työelämää varten. Mutta se lopputulos, että me koulutamme ihmisiä elämää varten, on hyväksi myös työelämälle ja kilpailukyvyillemme.

Jos mietitään, miksi peruskoulun varassa olevat ja ne ihmiset, joiden sanotaan usein tarvitsevan eniten koulutusta, kouluttautuvat vähiten tai eivät ole siihen niin innokkaita, niin voisi miettiä myös sitä, mikä on se palkitsevuus erilaisilla koulutustasoilla työskentelevien ihmisten kohdalla siitä, jos kouluttautuu lisää. Ja uskallan väittää, että usein matalapalkkaisissa tehtävissä se, että kouluttautuu lisää, ei välttämättä tuo helpompia työoloja eikä välttämättä kovin paljon enempää palkkaakaan, jolloin kannustin saattaa olla pienempi.

Lisäksi usein niiden ihmisten, jotka ovat jääneet pelkän peruskoulun varaan, historiassa saattaa olla oppimisvaikeuksia, saattaa olla joitakin muita ikäviä tuntemuksia siltä kouluaikalta, ja sen vuoksi kouluttautumisinnoisuus ei ole niin suurta. Meidän pitäisi osata puuttua siihen, miksi joillekin meistä syntyy koulukammo tai opiskelukammo tai vastenmielisyys opiskelua kohtaan, kun suurin osa ihmisistä opiskelee mielellänsä ja oppii uusia asioita mielellänsä.

Lisäksi kannattaisi miettiä sitä, miksi pelkän peruskoulun varassa olevat ihmiset, jotka ovat työttömänä, eivät niin mieluusti lähde kouluttautumaan. Yksi syy on varmasti se, että siihen ei ole riittäviä taloudellisia mahdollisuuksia.

19.08 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kontulalle kommenttina, että eipä se evoluutioteoria Darwinin toimesta nyt ihan sattumalta syntynyt vaan vuosikymmenten työn tuloksena.

Siitä olen samaa mieltä, että liian eksaktin ammattitaidon kouluttaminen ei ole välttämättä mielekästä muuttuvassa maailmassa. Hyvänä esimerkkinä on peliteollisuus. On hyvin todennäköistä, että siinä ajassa, kun pystytään puhaltamaan pystyyn koulutus, jossa koulutettaisiin pelikoodaajia, se peliteollisuus on muuttunut jo aivan toisennäköiseen asentoon kuin se oli siinä kohtaa, kun ihmisiä käytiin kouluttamaan, ja kun he valmistuvat, ammattitaidolla ei enää juurikaan ole käyttöä.

Mutta kyse on siitä, mihin suureen suuntaan sitä koulutusta lähdetään viemään: koulutetaan sellaisia henkilöitä, joilla on perustavanlaatuisen valmius tällaisen koodaustyön tekemiseen riippumatta siitä, minkä luonteista se on. Sitä tullaan aina tarvitsemaan tulevaisuudessa. Monta muutakin käytännön työtä tullaan tarvitsemaan tulevaisuudessa mutta vain pieni määrä tiettyjä teoreettisia osaamisen alueita tai taiteeseen liittyviä osaamisen alueita, ja näihin ei tule ylikouluttaa. Täytyy muistaa myös se, että näitä asioita tehdään yhteisillä rahoilla tilanteissa, joissa resurssit ovat rajalliset, eli on tietysti hienoa sanoa ihanteeksi, että opiskellaan elämää eikä työelämää varten, mutta kun sen rahankin pitäisi riittää siihen koulutuksen järjestämiseen.

19.09 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Kommenttoisin vielä tätä, miksi joko peruskoulun käyneet tai jopa peruskoulun kesken jättäneet ihmiset eivät hakeudu tämän nyt käsitellyssä olevan tuen piiriin. Olen itse aikaisemmassa elämässäni tutkinut sellaisia rakentajia, jotka ovat päätyneet rakennusalalle sen takia, että heillä on aika repaleinen koulutusta siellä takana ja kauheasti muita työmahdollisuuksia ei sitten ole ollut. He ovat tyypillisesti olleet semmoisia takapenkissä istuvia pahoja poikia, joilleka koko koulupolku siellä peruskoulussa, niin kauan kuin siellä on sinnitelty, on ollut jatkuvaa opettajan ja ehkä tois-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 108/2016 vp

ten oppilaidenkin taholta tulevaa vakuuttelua siitä, että sinusta ei ainakaan ole opiskelijaksi. Ja tähän ei pidä paikkaansa. Jokaisesta meistä on opiskelijaksi, mutta siinä verrokki-ryhmässä näille on onnistuttu yhdeksän vuoden aivopesun aikana vakuuttamaan, että he eivät sitä ainakaan ole. Tämä oli kauhean laajalti jaettu kokemus niiden rakentajien keskuudessa, joita minä haastattelin tutkimukseeni. En yhtään ihmettele, että kun auktoriteetit sanovat koulussa toistuvasti tällä lailla ja kun koulu on ollut vuodesta toiseen siellä nurkassa seisomista tai unohtuneiden tavaroiden takia jälki-istuntoon jäämistä, niin et sitten kyllä koe, että identiteetissäsi tämä opiskelijapuoli tulisi kauhean vahvasti esille ja että vielä omatoimisesti haluaisit uudestaan samanlaiseen kidutukseen, josta olet onneksi päässyt kertaalleen pois. Että siihen on ihan luonnollinen syy, minkä takia juuri tässä porukassa vapaaehtoinen, omasta aloitteesta tapahtuva koulutus on niin harvinaista, ja sille me kyllä peruskoulun puolella voisimme tehdä aika paljon.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 153/2016 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.